

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2008/46
Karar Sayısı : 2008/163
Karar Günü : 13.11.2008
R.G. Tarih-Sayı :29.01.2009-27125

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN MAHKEME: Kartal 2. Sulh Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 22.11.2001 günlü, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 497. maddesinin son fıkrasında yer alan "...çocuğuna" ve "...çocuğu" sözcükleri ile 499. maddesinin (3) numaralı bendinde yer alan "...çocukları" sözcüğünün, Anayasa'nın 2., 5., 10., 13. ve 35. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Bakılmakta olan veraset davasında itiraz konusu sözcüklerin Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

22.11.2001 günlü, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun itiraz konusu sözcükleri de içeren 497. ve 499. maddeleri şöyledir:

"MADDE 497- Altsoyu, ana ve babası ve onların altsoyu bulunmayan mirasbırakanın mirasçıları, büyük ana ve büyük babalarıdır. Bunlar, eşit olarak mirasçılardır.

Mirasbırakandan önce ölmüş olan büyük ana ve büyük babaların yerlerini, her derecede halefiyet yoluyla kendi altsoyları alır.

Ana veya baba tarafından olan büyük ana ve büyük babalardan biri altsoyu bulunmaksızın mirasbırakandan önce ölmüşse, ona düşen pay aynı taraftaki mirasçılara kalır.

Ana veya baba tarafından olan büyük ana ve büyük babaların ikisi de altsoyları bulunmaksızın mirasbırakandan önce ölmüşlerse, bütün miras diğer taraftaki mirasçılara kalır.

Sağ kalan eş varsa, büyük ana ve büyük babalardan birinin mirasbırakandan önce ölmüş olması hâlinde, payı kendi **çocuğuna; çocuğu** yoksa o taraftaki büyük ana ve büyük babaya; bir taraftaki büyük ana ve büyük babanın her ikisinin de ölmüş olmaları hâlinde onların payları diğer tarafa geçer.

MADDE 499- Sağ kalan eş, birlikte bulunduğu zümreye göre mirasbırakana aşağıdaki oranlarda mirasçı olur:

1. Mirasbırakanın altsoyu ile birlikte mirasçı olursa, mirasın dörtte biri,
2. Mirasbırakanın ana ve baba zümresi ile birlikte mirasçı olursa, mirasın yarısı,
3. Mirasbırakanın büyük ana ve büyük babaları ve onların **çocukları** ile birlikte mirasçı olursa, mirasın dörtte üçü, bunlar da yoksa mirasın tamamı eşe kalır."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında Anayasa'nın 2., 5., 10., 13. ve 35. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Haşım KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Zehra Ayla PERKTAŞ'ın katılımlarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından, 22.11.2001 günlü, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 497. maddesinin son fıkrasında yer alan "... çocuğuna ..." ve "... çocuğu ..." sözcüklerinin OYBİRLİĞİYLE; 499. maddesinin (3) numaralı bendinde yer alan "... çocukları ..." sözcüğünün, Serdar ÖZGÜLDÜR ile Serruh KALELİ'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, esasının incelenmesine, 5.6.2008 gününde karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ile birinci ve ikinci zümrelerde kök içinde halefiyet ilkesi kabul edilmişken, itiraza konu Yasa kuralları ile üçüncü zümrede bu ilkenin kabul edilmeyerek sağ kalan eşle birlikte sadece büyük ana ve büyük babalar ile onların mirasbırakandan önce ölmeleri halinde çocuklarına, diğer bir ifadeyle hala, teyze, amca ve dayılara miras hakkı tanınmasının Anayasa'nın 2., 5., 10., 13. ve 35. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Yasa koyucu, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun büyük ana ve büyük babanın mirasçılığını düzenleyen 497. maddesinin son fıkrasıyla sağ kalan eş varsa, mirasbırakandan önce ölen büyük ana ve büyük babanın payının kendi çocuğuna, çocuğu yoksa o taraftaki büyük ana ve büyük babaya, bir taraftaki büyük ana ve büyük babanın her ikisinin de ölmüş olmaları halinde onların paylarının diğer tarafa geçeceğini; sağ kalan eşin mirasçılığını düzenleyen 499. maddesinin üçüncü bendinde de eşin mirasbırakanın büyük ana ve büyük babaları ve onların çocukları ile birlikte mirasçı olması halinde, mirasın dörtte üçünün, bu kişiler de yoksa mirasın tamamının eşe kalacağını hükme bağlayarak; halefiyet yoluyla mirasçı olma kuralının geçerli olduğu birinci ve ikinci zümrelerden farklı olarak, üçüncü zümrede sağ kalan eşle birlikte sadece büyük ana ve büyük babalar ile onların mirasbırakandan önce ölmeleri halinde çocuklarının mirasçı olabileceklerini kabul etmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir

hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Anayasa'nın 35. maddesinde "Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir." denilerek miras hakkı anayasal bir kurum olarak güvence altına alınmıştır. Madde gerekçesinde, mülkiyet hakkının devamı niteliğinde olan miras hakkının ağır vergilendirme yolu ile muhtevassız hale getirilmesinin ve ortadan kaldırılmasının önlenmek istendiği belirtilmiştir. Miras hakkının anayasal güvence altına alınmış olması, bu hakka kimlerin sahip olabileceğinin yasayla belirlenmesi zorunluluğunu ortadan kaldırmaz. Miras hukukunda öncelikle kimlerin miras hakkına sahip olacağının belirlenmesi gerekir. Mirasbırakan, kendisine mirasçı olacak kişi ya da kişileri belirtmek için ölüme bağlı tasarruf işlemi yapmamışsa, miras hakkına sahip olacak kimseler, o toplumun aile yapısı ve akrabalık ilişkileri dikkate alınarak koyulan yasa kurallarıyla belirlenir.

Yasa koyucu Türk toplumundaki aile ilişkilerini göz önünde bulundurarak üçüncü zümrede sağ kalan eşle birlikte kimlerin miras hakkına sahip olması gerektiğini değerlendirmiş ve sonuçta itiraz konusu Yasa kuralları ile mirasbırakanla yakın aile bağı bulunan büyük ana ve büyük babalar ile bunların mirasbırakandan önce ölmeleri halinde çocuklarının miras hakkına sahip olması gerektiğine karar vermiştir. Bu nedenle itiraz konusu Yasa kuralları Anayasa'nın 35. maddesine aykırı değildir.

Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi engellenmiştir. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez. Buna göre mirasbırakanın birinci zümre, ikinci zümre ve üçüncü zümre mirasçıları, mirasbırakanla akrabalık ilişkileri bakımından aynı hukuksal durumda olmadıklarından Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırılık görülmemiştir.

Bu nedenlerle, itiraz konusu sözcükler Anayasa'nın 2., 10. ve 35. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

İtiraz konusu kuralların Anayasa'nın 5. ve 13. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

VI- SONUÇ

22.11.2001 günlü, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun;

1- 497. maddesinin son fıkrasında yer alan "... çocuğuna ..." ve "... çocuğu ..." sözcüklerinin,

2- 499. maddesinin (3) numaralı bendinde yer alan "... çocukları ..." sözcüğünün,

Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 13.11.2008 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Esas Sayısı : 2008/46
Karar Sayısı : 2008/163

Başkan

Haşim KILIÇ

Başkanvekili

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Sacit ADALI

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Mustafa YILDIRIM

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Fettah OTO

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ